הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר מדע

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות תלמוד תורה

רבי יוסף רוזין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות תלמוד תורה

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-תלמוד-תורה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ד 4
הלכה ו 4
הלכה ז 4
הלכה ח 4
הלכה יב 4
הלכה יג 4
פרק ב 5
הלכה ב 5
הלכה ד 5
פרק ג 5
הלכה ד 5
הלכה י 8
הלכה יא 12
הלכה יב 12
הלכה יג 12
פרק ד 12
הלכה ג 12
הלכה ו 13
הלכה ז 13
פרק ה 13
הלכה א 13
הלכה ב 14
הלכה ג 14
הלכה ה 14
הלכה ו 14
הלכה ט 14
הלכה י 14
הלכה יב 14
פרק ו 15
הלכה ג 15
הלכה ה 15
הלכה י 15
הלכה יב 17
הלכה יד 17
פרק ז 17
הלכה א 17
הלכה ו 17
הלכה ז 18
הלכה יא 18
הלכה יב 18

פרק א

הלכה ד

ואעפ"י שבני כו'. ואף דבגמ' לא אמר זה הוא משום דשם קאי לר' יהודה דס"ל בירושלמי פ"ב דסוכה ופ"א דחגיגה דמעשה קודם לתלמוד וללמד את בניו הוי מעשה משא"כ לדידן ועיין כתובות דף י"ז ע"א אמרו עליו כו' וב"ק דף י"ז:

הלכה ו

ואח"כ וכו'. עיין תוספתא פ"א דחגיגה דגם לה"ק צריך ללמדו:

הלכה ז

שבכתב כו'. ר"ל כשיטת רש"י דרק תורה בלבד והך כולה ר"ל לאפוקי שלא ילמדו מגילה מגילה כהך דגיטין ד' ס' וירוש' פ"ד דמגילה. ועיין בגיטין דף נ"ב ע"ב דאיתא שם רק תורה וכן הוא בדברי רבינו בהל' נחלות דלא כמו דאיתא בתוספתא פ"ג דתרומות דגם נביאים וכתובים ועיין ברש"י ברכות דף ה' ע"א דמיקרי רק תורה בלבד ועיין קידושין ד' מ"ט דמצות קריאה לא הוי רק בתורה ועיין בירוש' פ"ו דברכות דלמד שם דעל מצוה צריך לברך מדאיתקש לתורה ובפרק ז' שם למד תורה ביחיד ממצוה, אך זה הוא בגדר לימוד וזה בגדר קריאה, ועיין ברש"י חולין דף קל"ז ע"א ועיין בנדרים ד' כ"ב אלמלא חטאו כו' וזה תליא אם מחוייב לכתוב נביאים וכתובים ועי' בירוש' פ"א דשביעית מה שהקשה שם כו' הרי פרשת דור המבול וכו' ועיין בתוספתא סוף מס' ב"מ ובדברי רבינו ז"ל בהלכות שכנים ע"ש:

הלכה ח

כל איש מישראל. עי' קידושין דפ"ב ומנחות דצ"ט ע"ב:

הלכה יב

אבל כשיגדיל בחכמה כו'. באמת זה הוי מחלוקת בירוש' פ"ב דפיאה הלכה ו' דחד אמר דבכתב ג"כ צריך שמרת דהיינו לימוד כמבואר בקדושין דף ל"ז ע"א ודף מ' ע"ב וחד אמר דאין צריך רק קיום ר"ל לימוד לצורך ידיעה ועיין סוטה דף מ"ד ע"א ע"ש:

הלכה יג

בד"א. עיין נדרים דף ל"ז ע"ש:

פרק ב

הלכה ב

ואינו מכה אותם כו'. עיין גיטין דף ל"ו ע"א דמעבירין אותו וע' בירו' פ"ג דמ"ק גבי אמתא דבר פטא ועיין מכות דף כ"ב ע"ב דמכין אותו בין כתפיו ע"ש וע"ש דף ח' ע"ב וצ"ל דשם מיירי כמו הך דכתובות דף נ' ע"א וע' מש"כ רבינו בהל' גניבה פ"א הל' י' ע"ש:

חוץ מערבי שבתות. ע' סוכה דף כ"ח ע"א ופסחים דק"ט ע"א:

הלכה ד

ומי שאין לו אשה וכו'. עיין בכסף משנה על וכל אשה. ואף שבעלה בעיר זה הוי כמו גייסי ביה, וע' מ"ש בה' אס"ב:

פרק ג

הלכה ד

היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה וכו'. עיין מו"ק דף ט' ע"ב:

[ממהדורא תניינא: **הי' לפניו כו' אם אפשר כו'. עי' במו"ק ד"ט אך אין הפירוש כן, רק דנ"מ אם המצוה הוא העשויה או המצוה שיעשה או שיהי' עי' יבמות דס"ג ע"ב גבי פו"ר אפשר כו' ובהך דשבת דקי"ט ע"ב אין מבטלי' תינוקות של בית רבן אפי' לבנין כו' ומגילה די"ז וזה תליא גבי ביהמ"ק אם המצוה היא הבנין או שיהי' עי' בדברי רבינו בהל' בית הבחירה דכתב שם דהמצוה היא לעשות בית הבחירה ולא נקט לבנות כמו בסנהדרין ועי' בהל' מלכים דנקט לשון לבנות וזה ר"ל בהך דיבמות ד"ו דהוי הכשר מצוה ר"ל דלא המצוה היא הבנין רק שיהי' ולכך קי"ל מעיל' י"ד דבונה בחול ואח"כ מקדישים וזה נ"מ בין משכן למקדש דבמשכן הוי המצוה הבנין ולכך דחי החנוך שלו שבת עי' מו"ק ד"ט ועי' בדברי רבינו בפ"ב בהל' מעשי הקרבנות, אבל הבנין של מקדש הוא רק כדי שיהי'. ועי' תוספו' שבת דקל"א ע"א ונ"מ אליבא דר' אליעזר דס"ל מכשירי מצוה דוחי' שבת וכן מכשירי קרבן למה אינו דוחה בנין המקדש בשבת ועי' ירושלמי שבת פי"ט ועירובין דק"ב ע"ב גבי כנור עי"ש ברש"י בד"ה קרבן צבור ולכך דוחה תקון הכנור בשבת לר"א משום דהוי מכשיר קרבן וצ"ל דהיכי דליכא מקדש ליכא כלל חיוב קרבן ואז גם ר"א מודה דלא דחי שבת ולכן הך דפסחים דס"ט גבי קטן חולה דאינו דוחה חמין שלו את השבת אפילו לר"א דרק היכי דיש חיוב מילה אז דחי שבת ולא משום מצות המילה.** [השמטה **בענין** דמילה דוחה שבת, אם החיוב או הדבר בעצם ונ"מ לדידן דאשה כשירה למול אם מותרת למול גם בשבת בזמנו, והגמ' בנדרים דף ל"א

ובירוש' שם מדייק דהמילה (המצוה) דוחה שבת לא החיוב ובזה פליגי בהך דפסחים דף ע"ב דשבת ניתנה לידחות אצל תינוקות דעלמא אף שהוא אינו יודע, וכן בהך דמנחות דף ס"ד ע"א בגירסא לא שמע או גרסינן שמע גבי פיקוח נפש ור"ל ג"כ אם החיוב דוחה שבת או הדבר בעצמו, ועי' נדה דף מ"ד ע"ב בתוס' דאף מי שאין עליו חיוב אם הורגין אותן מ"מ מחללין עליו את השבת, ועי' סנהדרין דף ע"ב ע"ב גבי בא במחתרת, ובמ"א אבאר. ע"כ השמטה].

ולכך מבואר ברש"י יבמות דס"ד ע"ב דהיכי דמתו אחיו מחמת מילה אם מל אותו בשבת אף אם חי הוי מחלל שבת דאז ליכא חיוב מילה ולכך מוכח בכריתות די"ט ע"ב דאם נתכוין למול והי' סבר שהוא בזמנו ונמצא שלא בזמנו לא הוי כמו מתעסק לחתוך את התלוש וחתך את המחובר דפטור דאף אם מילה הוי היתר בשבת זה לא משום דאינו מלאכה רק משום דהחיוב דוחה, וכן יהי' נפקא מינה גבי פסח הדוחה שבת או משום החיוב או משום הקרבן הקבוע לזמן ונ"מ למד"א בפסחי' דצ"ב ע"ב דאם שחטו את הפסח על מי שהי' בדרך רחוקה יצא ותע"ב וכה"ג אם הי' בשבת אם מותר לשחוט כיון דרחמנא פטרי ועי' פסחי' דצ"א ע"ב גבי פסח שני דלמ"ד בנשים רשות אי אפשר שידחה את השבת ובירושלמי שם מבואר דלמ"ד אף בראשון נשים רק טפלה מ"מ דוחה את השבת ועל כרחך משום דבראשון הקרבן דוחה ובשני החיוב דוחה ואף גבי נשים דבשני רשות מ"מ מחמת קרבן הם מחויבים להביא כדרבינו בהל' קרבן פסח כתוב דהם פטורי' רק אם לא עשו את הראשון בשוגג או באונס משמע אבל במזיד מחויבות להקריב פסח שני עי"ש בפ"ה הלכה ח' וזה הוי גדר קרבן ועי' בר"ה ד"ה גבי בל תאחר ושם ר"ל משום הקרבן עי"ש ברש"י ותוספות ועי' יומא דס"ו ע"א שמעכבים אותו עד שנה הבאה עי"ש וקשה דא"כ עובר בבל תאחר וכהאי גונא מקשה הירושלמי בר"ה בפ"א ה"ח גבי חגיגה עי"ש וצ"ל דאתי' כמד"א דבעי עקירה ושוב לא עבר עי' תוספו' פסחי' דפ"ט ע"א. עכ"פ גבי פסח יש גם גדר קרבן פרטי ולכך גבי נשים אם לא הקריבו בראשון במזיד מחויבות להביא שני אך זה אין עליו שם פסח חיובי ולכך לא דחי שבת בשני ועיי' יומא די"ב דמוכח שם דאף הפכת צינורא בקרבן דוחה שבת ויוה"כ אף דאין זה כלל בגדר חיוב של הקרבה עי' תוס' מעילה ד"י ע"א עי"ש. ועי' רש"י זבחי' דק"ט ע"א דגם בקדשי' פסולי' דאם עלו לא ירדו אז יש גם דין של הפכת צנורא ולא הוי כמו הקרבה חדשה רק זה בגדר גמר ועי' שבועות די"ז ובאמת נראה דזהו כונת הגמרא ביומא דמ"ו ע"א גבי תמיד דאמר שם סופו אינו דוחה עי"ש ברש"י ותוספו' ור"ל כה"ג גם נ"מ אם לא מלח האיברים והקטירן כך בשבת דהקרבן כשר כמ"ש הרמב"ם בהל' אס"מ וע' בירו' יומ' פ"ד דמבי'

שם ראי' מהא דעדי החדש הליכתם דוחה את השבת אף דאינו מעכב לקידוש החודש ולכאורה הא זה הוי רק בגדר מכשיר ועל כרחך דזה מצוה בפני עצמה דמצוה לקדש על פי הראיה, ועי' מנחות דס"ד ע"א דזה לא מיקרי צורך גבוה ואף דע"י זה נקרב קרבן עי"ש בר"ה דכ"א ע"ב ברש"י ותוספו' ועל כרחך דלזה יכולים לקדש גם בלא עדים וראיה דאם הי' העד חולה ואינו יכול לילך מחללים עליו את השבת כמבואר שם בדכ"ב וגבי קרבן לא דחינן כה"ג וכן בכהן כגון אם הי' ביבלת דאסור לחתוך ע"י סכין בשבת כמבואר בעירובין דק"ג ועל כרחך משום דגברא לא חזי ולכך גבי ספק דוחה את השבת בעדות החדש אף דאחד מהם בודאי לא חזי עי' בתוספו' ר"ה דכ"ב ע"ב ד"ה וחד ובמקום אחר אבאר זה. עכ"פ בנין המקדש הוי רק הכשר שיהי' ולא שיבנה ועי' סנהדרי' דס"ט ע"ב דמוכח שם דקטן היה פסול לעשות המשכן ועי' באבות דר"נ דמבואר שם לחד תנא דגם קטנים היו צריכים להביא נדבה לבנין המשכן בפי"א ובדברי רבינו בפ"א מהל' בית הבחירה ובאמת נראה מה דמבואר בשבועות דט"ו ע"ב דאין בנין ביהמ"ק בלילה ועי"ש ברש"י ותוספו' מה דהקשה ע"ז מהך דר"ה ד"ל וכמה מקומות. אך נראה דרק מצות הבנין זה אי אפשר בלילה אבל מה שנצרך לצורך הקרבן בזה מותר גם בלילה וכן היכי שכבר קדוש ואין צריך לקדשו יכולי' גם בלילה ועי' בדברי רבינו בהל' בית הבחירה פ"ו הל' י"ד דלכאורה דבריו הם סותרי' דנקט שם ובמה נתקדשה וסיים בקדושה ראשונה דא"כ מה שייך לשון נתקדשה אך כך דעיי' בע"ז דנ"ב ע"ב בבעל המאור ומלחמות שם גבי כלי שרת אם שייך בזה ובאו פריצים וחללוה והנה בנדרים דס"ב אמור שם דגם בכלי שרת כן אך ר"ל כך דהנה במעילה די"ט ע"ב גבי מועל אחר מועל בכלי שרת אמור שם אם אחרים מביא לידי קדושה עי"ש ברש"י ותוספות דפירושם דחוק אך ר"ל כך דהנה מבואר במנחות דמ"ו ודמ"ז דקדושת כלי שרת פועלת דנפדה אף שחלה הקדושה על המעות מ"מ הדבר עדיין בקדושתו וכמו בהך דנדרי' דכ"ח ע"ב פדאן חוזרות וקדושות עי"ש בתוספות ישנים וכמו שם די"ח ע"א נשאל על הראשונה שניה חלה עליו, ולקמן בהלכות שבועות אבאר בזה אם זה רק גבי שאלה דנעקר מעיקרו או גם בהפרה כן, דרק מכאן ולהבא, אך י"ל דהפרה לא מהני דעיקר הפרה הוא שיתבטל הנדר מחמת עינוי נפש וכיון דההפרה לא תפעל כלום דהרי חל תיכף השבועה השניה י"ל דלא תחול הפרה כלל ועי' ברש"י שבת דמ"ו ע"ב משמע כן דהיכי דאסו' בלא הנדר לא מהני הפרה ויהי' נ"מ במה דקי"ל דנדרים חלים על אסורי דרבנן עי' בר"ן די"ב בנדרים גבי נשבע או נדר מאיסור דרבנן אם מהני בזה הפרה כיון דאף לאחר הפרה אסורה ועי' בתוספות נזיר דכ"ח ע"א במה שכתוב שם דגם בדיעבד אם הפיר לה הבעל היכי דיש הפסד קדשים לא

מהני הפרה דהוי בגדר שב ואל תעשה ואינו מובן דהא זה קום ועשה שנצרך להקריב קרבנות אך כיון דאסורה לשתות ביין ושאר דברים נמצא לא פעלה ההפרה כלום והוי כמו בלא הפרה. עכ"פ קדושת כלי שרת כשהלכה קדושה ראשונה חל עליו שניה ולכך יש מועל אחר מועל זה ר"ל אף בגמרא במעילה שם דהכלי שרת מקדש' את עצמו שיהי' עלי' קדושה זו אחר זו, אך מ"מ כשבאו פריצים ונטלו פקעה הקדושה הראשונה ולא חלה השניה עדיין, כל זמן שהדבר בידיהם כיון דגם זו תפקע והוי בגדר דמנחות דע"ד ומעילה ד"י אין מפרישין תחלה לאבוד, אך כשתבוא ליד ישראל אז נתקדשה בקדושת א', זו היא כוונת רבינו לכן בנין כזה יכול לבנות גם בלילה ורק בשבועות שם מירי שבא להוסיף על העזרה דזה הוי קדושה חדשה זה אי אפשר, ועיין בדברי רבינו בהל' כלי המקדש פ"ד הל' ט"ו גבי משיחת כהן גדול ורק ביום. עכ"פ לכך אין מבטלי' תלמוד תורה לבנין המקדש דזה רק מצות שיהי'. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה י

עיין בדברי רבינו ועיין תענית דף כ"א וסוטה דף מ'. ועיין הוריות דף ט' וחולין דף קל"ד ע"ב אך שם ר"ל בשעת מינוי צריך להעשירו ולא אחר כך והך דחולין ר"ל ג"כ כך, ועיין יומא דף ע"ב ע"ב ורש"י תמורה דף ט"ז ע"א:

[ממהדורא תניינא: **כל המשים כו' לפי שאסור ליהנות כו'. עי' בהך דנדרי' דף ל"ז ובכורו' דכ"ט גבי מה אני בחנם אף אתם בחנם ובהך דכתובות דק"ד ודק"ה מה שהקשה שם התוספו' מהך דמבקרים מומים בירושלים היו נוטלים שכרם וכו' ובהך דנדרים דל"ג ודל"ד גבי מקום שנוטלים שכר על השבת אבידה ושם דל"ט גבי נטילת שכר בבקור חולים ועיי' שם בדברי רבינו בפירוש המשנה מהך דסנהדרי' דע"ג גבי והשבות לו דצריך למיטרח ולאנורא ובב"מ דל"ב גבי פריקה וטעינה בשכר ועי"ש בתוספות ב"מ דס"ח ודל"א גבי כפועל בטל ועי' בדברי רש"י ביבמות דק"ו ע"א גבי חליצה דכתוב שם בד"ה אמר לו דכיון דעליו רמיא למיעבד ור"ל דכאן שייך לומר גם כן מה אני בחנם אף אתם בחנם, כיון דהוא גרם שיהי' נצרך לה חליצה ועי' ביבמות דקי"א ע"ב גבי בתוך ל' כופין ולאחר ל' מבקשי' עי"ש בתוספו' משום בזיון הרקיקה ובקדושי' דס"ה דאין כופין אותו ליתן גט דלא ניחא ליה דליתסר בקרובותי' משמע בלא זה היו כופין אותו ומחויב זה לעשות אף דהא לפי דבריו היא גרמה דבאמת לפי דבריו אינה צריכה לא גט ולא חליצה, ואם כן ליכא מצוה כלל עליו ולא רמיא עליה ולמה יש עליו חיוב ועי' בהך דב"ק דק"ב ע"ב גבי הלוקח שדהו בשם ריש גלותא דאינו מחויב לכתוב שטר מכירה ומאי שנא מהכא וצ"ל דכאן לפי דבריו דאין צריכה לא גט ולא חליצה נמצא**

דאינו עושה כלום ולכך היה מחויב לעשות זה רק בעבור שיש לו בזה הפסידא או בזיון אבל בהך דב"ק הא באמת הוי קנין גמור והוא צריך לכתוב שטר מכירה כדת, בזה אינו מחויב כיון שהוא לא גרם זה. ועי' בדברי רבינו בהל' מלו' פט"ז הל' ז' גבי מוכר שטר חוב לחבירו דצריך המלוה לישבע וכתב שם הרב המגיד בשם בעהע"ט דאם לא רצו יורשיו של המלוה לישבע צריכי לשלם להלוקח ועי' רש"י כתובות דפ"ו ע"ב מבואר שם ג"כ דצריכי' לישבע עי"ש בדברי הרא"ש ומשום המצוה דפריעת בעל חוב מוטל לקיים המצוה אף ע"י הפסד כמבואר בערכין דכ"ג ע"ב גבי מוסיף עוד דינר ופודה עי"ש ברש"י ותוספו' על מי מוטל זה, עי' ברא"ש פ"ט דכתובות סי' כ"ז וברא"ש ב"ק פ"א סי' ה' אך התם הוא גרם שהקדיש את הנכסים שע"י זה אין המלוה יוכל לפרוע מה שאין כן גבי יורשים של מוכר שטר חוב. [השמטה **גבי** יורשין של מוכר השטר שמחויבים לישבע, והנה אם לא ירשו מאביהם כלום אם מוטל עליהם חיוב, ולפי מה דמבואר בעירוכין דף כ"ז דכופין את המקדיש לפדות מחמת חומש (לחד טעמא) אם גם ביורש כן היכי דלא ירש כלום דהרי גם הוא מוסיף חומש, וכן גבי הענקה בנרצע דיוצא במיתת האדון, עי' קידושין דף ט"ז ע"ב ברש"י או אם האדון לא הניח בן רק בת ולא הניח נכסים אם היורש מחויב להעניקו אם זה הוה כמו שיצאו מן האב או מן היורש ובגדר הך דגיטין דף ל"ט גבי המפקיר עבדו, ומל' רבינו נראה בספ"ב מהל' עבדים דגבי נרצע המיתה מפקעת אותו וגבי סתם ע"ע כשהניח רק בת אז הוה בגדר שיוצא ע"י הבת וצריך הבת ליתן הענקה אף כשלא ירשה כלום ע"ש, וכן כתבתי גבי בור בר"ה דלא שייך ע"ז גדר ירושה ולכך רבינו בהל' נזקי ממון פי"ב ה"ג השמיט מה דמבואר בירוש' שם ובמכילתא גבי יורש גבי בור, וכן נ"מ גבי הפריש תודת נדבה בלא לחם עי' פסחים דף י"ג ע"ב דכופין את המקדיש להפריש לחם אם מת ולא הניח נכסים אם היורש מחויב להפריש לחם מנכסים שלו ועי' ב"ק דף י"ג גבי מזיק דמתכפר מביא לחם, ובשקלים פ"ז גבי נסכים אם מצא בהמה, אך כאן זה ממילא, ועי' בירוש' פ"ט דשביעית, ועי' בספרי פ' שלח גבי קרא והקריב המקריב ונסכים ולחם הוא גדר אחד דזה ממילא. ע"כ השמטה].**

ועי' תוס' סנהדרי' דל"א ע"ב דאין הלוה מחויב לשלם להמלוה את ההוצאות שגרם לו מה שהלך לידון בעיר אחרת ומאי שנא מהך דערכין הנ"ל ועי' תוס' ב"ק דפ"ט ע"ב דאינו מחויב המזיק לראות שהניזק יהיה יכול לגבות ממנו, אך צ"ל דגדר הקדש כיון דבאמת לא יצא עדיין מרשות המקדיש כמבואר בירושלמי פ"א דמעשרות ועי' תוספו' ב"ק דע"ו ודע"ט עליה רמיא ליטל ולסלק העיכוב מעל הנכסים כדי שיוכל הלוה לגבות מהם, ובגדר הך דב"ק די"א ע"א בהך מחלוקת דטורח נבילה על מי מחמת דמונחת ברשות

המזיק, וזה ר"ל ג"כ הך דב"ק דצ"ח ע"א גבי שקלא בידו מיגזל גזליה השבה בעי דלכאורה קשה דמ"מ הא נ"מ אם נתייקר הדבר בין שעת הגבהה ובין שעת שהפילה אל המים אך צ"ל כיון דהמים הם צלולים וחזי ליה הוי כמו שהדבר ישנו עדיין ועליו מוטל החיוב ליטלה וליתן לו, כיון דהוא הוי גזלן והשבה צריך לעשות ולא מהני במה שישלם לו הדמים שהיה שוה בשעת הגזילה ועי' ב"ק דק"ח ע"ב גבי ש"ש עושה עמו דין ע"ש ברש"י דמוטל עליו לטרוח ובאמת נראה דמה דקי"ל דאסור לטול שכר בעבור השבת אבידה זה רק בשביל ההשבה, אבל בשביל הטרחה מותר ואתי שפיר מה שהקשה התוספות על רש"י ב"מ דס"ח וזה הך דנדרים דל"ג גבי מקום שנוטלי' שכר ועיי' תוספתא ב"מ פ"ב דאם מצא אבידה צריך לחשב שיהי' בה שוה פרוטה לאחר נכוי דמי הטרחה ודוחק לומר דכל זמן שאין בה כך אין מוטל עליו כלל חיוב ההשבה ואם יש בה אז מוטל עליו חיוב ההשבה ואז אסור ליטול אף דמי טרחה וכעין זה כתבו התוספו' ב"מ דס"ד ע"א גבי ריבית על מנת להחזיר עי"ש, אך באמת אינו כן ועיין בהך דחולין דקל"ד ע"ב גבי הולכת תרומה לגורן לעיר, אף דעליו לקיים מצות נתינה מ"מ אינו מחויב להטריח אם לא במקום שיהי' הפסד ומבואר בתוספתא תרומות סוף פ"י דרק מפני חלול השם חייב ומ"מ נוטל דמי ההבאה כמבואר בתוספתא מעש"ש פ"ג וכן מבואר בדברי רבינו פי"ב הל' י"ז ועיין בירושלמי פ"א דדמאי הל' ב' דמשמע שם דגם שכר טרחה יכול לטול אך בזה י"ל דנ"מ בין תרומה למעשר דעי' ר"ה ד"ד גבי בל תאחר לא חשיב שם תרומה והתוספות שם כתבו דהוא הדין תרומה אך רבינו ז"ל נראה דס"ל דרק מעשר ומשום הך לאו דהשמר לך פן תשכח כו' כמבואר בהל' חגיגה פ"ב הל' י"ד וזה שייך רק בלוי ולכך מוטלת הטרחה עליו רק דמי הובאה ובזה מדויק שינוי הלשון בתוספתא סוף תרומות דגבי תרומה נקט ונוטל שכרו מכהן ובתוספתא דמעש"ש גבי מעשר נקט ונוטל דמי הבאה אבל לא שכר דזה מוטל עליו שלא יעבור על בל תאחר ועי' בירושלמי פיאה פ"ד דקרא שם לפיאה באילן למעלה השכר הורדה הוא על בעל הבית עי"ש ועי' סנהדרי' דמ"ג ע"א גבי סוס וסודר דזהו משל בי"ד דעליהם מוטל שיצילו אותו אך שם הם גרמו לחייבו והוי כמו גבי יבם דהוא גרם לחליצה ומצוה עליה רמיא כמה שכתבתי ואף שע"י החליצה מפסיד בנכסי אחיו מ"מ אסור לטול שכר ועיי' ביבמות דכ"ד דאם קדם אחיו הקטן זכה ור"ל דזכה בנכסין כעין הך דחולין דפ"ב וסנהדרין דט"ו ואינו יכול לתובעו הפסד שעל ידו הפסיד הנכסים ובאמת למה לא מייתי הירו' ב"מ פ"ה ופ"ט ראי' מכאן דמבטל חנותו של חבירו פטור דהא עי"ז הראשון אינו יכול לשחוט, וצ"ל דזה רק עיכוב שעפ"י דין תורה ולכך לא אמרינן במכות דט"ז גבי אונס שגירש דגבי כהן הוי כמו ביטלו,

ע' תמורה ד"ד ע"ב וע' בירו' סנהדרין פ"א אם א' טימא לכהן צריך לשלם לו מה שעי"ז אינו יכול לאכול תרומה ע"ש וצ"ל דזה הוי כמו שבת בגופו, ב"ק דפ"ה ע"ב ועי' כתובות דפ"א ע"ב דזה רק גרם ועי' בהך דכתובו' דמ"ז ע"א דמבואר שם דאם נימא דאין מעשי ידי הבת לאביה ומ"מ זכה ליה רחמנא למימסרא לחופה צריך להאב לשלם לה שכר פקעתה חזינן דאף דהיא מוכרחת שתלך לחופה ע"י שהתורה זכתה להאב מ"מ צריך האב לשלם לה והוי בגדר טעינה דב"מ דל"ב וזה יהי' גדר שבת ועי' ב"מ די"ב ע"ב וקדושין דט"ז ע"ב גבי מציאות אמה העבריה לאביה ומשלם לאדון שכר בטלה והנה לכאורה קשה הא על כרחך היא קטנה וקטנה מזיקה פטורה וזה הוי הגדר שבת ודוחק לומר דזה הוי כמו שהאב גרם כמבואר שם די"ב דאדעתיה דאבוה קעבי"ד ולכך צריך לשלם להאדון עי' ב"מ ד"י ע"ב ובב"ק ד"ט ע"ב עי"ש. אך י"ל דשכר ידה הוא שייך להאדון, לכן חלק מהמציאה הוא של האדון, ובמקום אחר אבאר זה. עכ"פ חזינן דאף היכי דאיכא מצוה מ"מ שכר טרחה יכול לטול, וצ"ל דכיון דגבי תרומה זכי ליה רחמנא לטול טובת הנאה עי' חולי' דקל"א וכמה מקומות מותר לטול גם זה, ועי' בפי' המשנה בכורות שם גבי שחיטה אך באמת נ"מ דאז שהיו סמוכים הי' להם כח בגדר ראית סכין ופחות מכדי חגירת צפורן היו מכשירין ורק הראית חכם או טבח חכם מהני לזה עי' חולין די"ז ע"ב ודי"ח וד' ט' כדי ביקור ובפי' המשניו' שם פ"ב על דל"ב גבי לראות אם נשחט הרוב, ורצ"ל ג"כ רוב מצומצם, ע' חולין דכ"א ודכ"ט ודקכ"ג דזה ג"כ מעכב הראי' של חכם או של טבח חכם, וכמו גבי בכור במומין שאינן מובהקים, בכורו' דל"ו ע"ב ודל"ח ע"ב, וע"ש דל"ד ודכ"ח ע"א גבי דוקים שבעין וביצה דכ"ז וע"ש בבעל המאור, משא"כ כעת כיון שאין לנו סמוכים לא שייך זה כלל, וע' עירובין דס"ג ע"א ותוס' שם דס"ב ע"ב דהוי כעין שררות ולכך יש לומר דצריך לזה שנים בגדר הך דב"ב ד"ח אין עושין שררות על הציבור פחות מי' ועי' תוספתא אהלות הובא שם בר"ש פ' י"ח מ"ה ובדברי רבינו פ"י מה' טומאות מת דצריך לזה שני ת"ח ובאמת הא דקי"ל בכורו' דכ"ט גבי נוטל שכר הוראה דדיניו בטלין זה רק דבר היכא דע"י ההוראה נעשית הפעולה וכמו גבי בכור ולכך אסור לטול על זה שכר מה שאין כן בהך דכתובו' דק"ה דשם אדרבא הורה דהני פסולים להקרבה וזה לא הוי הוראה ולא נגמר ע"י פיו כמו בהתרת בכורות לכן מותר וכמו גבי פרה שכר הבאה ומלוא דמותר לטול אם רק הטורח או גם כל הדבר עי' בדברי רבינו בהל' אישות פ"ה דפליג שם עם הראב"ד ז"ל אם ע"י זה כל הדבר שלו או רק השכר של הטרחה. ועי' ברש"י קדושי' דנ"ח ע"ב עי"ש. ועיקר הדבר דגבי הזאה וקדוש שם נעשה המציאות על ידו ובזה אסור לטול שכר מה שאין כן בהבאה ומלוא דשם לא נתחדש דבר על ידו ולכך מותר

לטול שכר וכמו שכתבתי לחלק בין התרת בכור ובין ראית מומים של קדשים הנ"ל. וזה הוא ג"כ כונת הירושלמי הובא בר"ן נדרים דל"ז לחלק בין מקרא ותרגום לחוקים ומשפטים דשם ע"י פיו נעשה הוראה ועי' פסחי' ד"נ ע"ב גבי ארבע פרוטות עי"ש ועי' ב"מ דנ"ח ע"א מי צריך ליתן שכר השלוחים של השקלים עי' יומא דע"ב ע"ב ושבת דקי"ד דמזונות צריכין ליתן לו ועי' מועד קטן די"ב דשכר סעודה לא מיקרי שכר ובע"ז דס"ב ע"א וברכות דט"ז גבי פועלי' העושי' מסעודתם דזה לא מיקרי שכירות גמורה, ובע"ז דס"ב דגם בפירות שביעית מותר להטריח ולאכול ועי' סוכה דמ"ד ע"ב דמוכח שם דאסור כהאי גונא ובאמת הנה נראה דכל הל"ת על מלאכת הקרקע בין בשביעית בין ביובל זה רק על בעל השדה כדדייק קרא שדך וגו' ורק העשה של ושבתה הארץ יש לומר דעל הכל, אך מהך דע"ז דט"ו ע"ב לא משמע כן ועי' בירושלמי פ"א דערלה גבי נטע אילן בבית, ובכלאים פ"ח ע"ש גבי חרישה בשביעית, וכן הדין גבי פירות שביעית מן המשומר, עי' תוספ' סוכה דל"ט וביבמות דקכ"ב ומנחות דפ"ד וכמה מקומות, אך באמת זה רק אם שמרו בעל השדה, וכן מוכח בתוספתא דשביעית דב"ד היו שולחין שומרי' לשמור שלא יבוזו נכרים ע"ש, ואתי שפי' מה שהקשו התוס', ובזה מדויק קרא דגבי שביעית נקט בלשו' יחיד וגבי יובל נקט ל' רבים לא תקצרו משום דביובל יש שני בע"ב דעד יוה"כ שייך להלוקח ואח' כך שייך להמוכר וזה רצ"ל הך דסנהדר' דכ"ו ע"ש בתוס' ומהך דגיטין שכתבו התוספ' יש לומר משום דנכרי אין לו קנין והך דסוכה הנ"ל יש לומר דזה רק דרבנן אך שם היו אוכלים לא במה שעשו את המלאכה וכמו שכתבו התוספו' בע"ז שם. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה יא

מעלה גדולה היא למי שמתפרנס כו'. ברכות דף ח' ע"א:

הלכה יב

אין דברי תורה כו'. עיין כתובות דף קי"א ע"ב וסנהדרין דף קי"א ע"א:

הלכה יג

אמרו חכמים. עיין תמיד דף ל"ב ע"ב:

פרק ד

הלכה ג

אין המתרגם כו'. עיין סוטה דף מ' אך באמת שם ר"ל כגון החכם אומר דבר בשם רבו או אביו והוא צריך לומר בלשון אחר כמש"כ רבינו לקמן וכן הוא בהדיא בירו' שם:

הלכה ו
ואין צריך לומר וכו'. עיין ב"מ צ"ז ע"א ע"ש:

הלכה ז
אין שואלין וכו'. עיין ירושלמי פרק י' דנדרים הלכה ו' ותוס' בכורות דף ל"ו:

פרק ה

הלכה א
כך הוא חייב וכו' שאביו וכו'. עיין כריתות דף כ"ח דאמר שם טעם אחר ונ"מ לאמו דהיא אינה חייבת בכבוד רבו אם נתגרשה דאז שקולה עם אביו ולא עדיף רבו ממנה ועיין בירוש' פ"ג דהוריות ע"ש, ונ"מ בין אם היה רבו ת"ח או רק רוב חכמתו ממנו ועיין תוס' פסחים דף ק"ח ע"א ועיין בתוספתא דב"מ סוף פ"ב דאף דאיש קודם לאשה להשיב אבידה מ"מ אמו שנתגרשה שקולה לאביו לגבי אבידה הרי חזינן דלגבי מעלה גדולה לא עשו מעלה קטנה ועיין תוס' מכות דף י"ג ע"א אם על גרושה שייך נמי תקנת חכמים דחלוצה ועיין תוס' מנחות דף נ"ב ע"א אם עשו מעילה דרבנן גבי איסור דאורייתא ועיין בירו' סוף פ"ג דברכות ופ"ג דיומא ופ"ג דקידושין ופ"ב דשבועות דיש שם של טומאה קלה במקום טומאה חמורה ועיין שבת דף מ"ה ע"א גבי מניחין נר וביומא דף י"ד ע"א ור"ה דף י"ט ע"א גבי חיזוק, ועיין מש"כ התוס' יבמות דף ל"ו ע"ב ד"ה ולא ע"ש, וע' סנהדרין דף נ' ע"א ונדרים ד' ס"ד ע"א ובירו' שם:

[השמטה **ואף על פי שמחל חייב התלמיד כו'**. **הטעם** משום דמבואר בתוספתא דב"ב פ"ה גבי מידות דא"י למחול משום שייחד הקב"ה שמו עליו וה"נ גבי הידור כיון דכתיב ביה ויראת לא מצי למחול וגם י"ל הטעם משום דבלא הידור הוי כמו בזיון ובזה א"י למחול כמבואר בשאלתות דר' אחאי פ' משפטים והא דקדושין דף ל"ב ע"א גבי ר"ה שם לא ר"ל שיבזהו רק שלא יכבדו ובזה גבי אב ב"ד מצווין ע"ז כמש"כ התוס' כתובות דף פ"ו ע"א וכן היא שיטת רבינו בספ"ה מהל' ממרים והטעם י"ל כמש"כ הר"ן בנדרים דף כ"ד ע"א בשם הרשב"א דרק בקום ועשה יכול לאמר הריני כאילו התקבלתי ולא בשב וא"ת לאמר הריני כמו שלא עשיתי וגם י"ל דמה שהאב יכול למחול על כבודו זה גופא הוי בגדר כבוד ובזה א"ש מש"כ התוס' כתובות דף מ' ע"א ע"ש וע' ירוש' כתובות פ"ג דאם מחלה האנוסה א"י לחזור בזה ובמ"א אבאר זה וע' ב"ק דף מ' ע"א גבי חייבי כופר אם ב"ד ממשכנין וזהו ג"כ הך טעם דכיון שהוא משום כפרה הוי כמו מתן שכרה בצדה וע' בסוטה דף מ"ו ע"ב כופין ללויה ששכר לויה כו' ור"ל הטעם דמ"ע שמתן שכרה

בצדה אין כופין הוא משום דהוי כמו שמוחל השכר ודבר שאין לו שיעור ולא קצבה לא מהני מחילה כמש"כ רבינו בכ"מ. וע' ירושלמי פ"ג דבכורים דר' חנינא מחי מאן דלא קאים מקומיה: ע"כ השמטה]

הלכה ב

שקובע למדרש. עיין תוס' סוכה דף מ"ד ע"ש:

הלכה ג

והנה. עיין בסנהדרין דף פ"ו ע"ב גבי זקן ממרא ע"ש ברש"י והנה מה דרבינו לא הביא הך דבן ארבעים משום דזה הוי רק קודם התקנה דתלמיד אל יורה, לכן עד בן ארבעים אסור להורות אבל עכשיו דתיקנו דתלמיד אל יורה ומבואר בירו' דאפי' דיעבד אין הוראתו הוראה ע"ש בירוש' פ"ה דשביעית וא"כ ממ"נ אם לא נתנו לו רשות אפילו יותר מבן מ' לא, עיין בכורות דף ל' ע"ב ויומא דף ע"ח ע"א ואם נתנו לו רשות אף בפחות כיון דגמיר וסביר עיין ריש פרק א' דהוריות והא דלא אוקי כן בגמ' גבי מאי דמקשה מרבה משום דהא מבואר בסנהדרין דף י"ד ע"א דמאן דאתי מבית עלי לא סמכינן ע"ש ורבה הא אתי מבית עלי כמבואר ר"ה דף י"ח וכ"מ, ולדידיה נשאר כמו קודם התקנה, ועיין מש"כ רבינו בהלכות סנהדרין פרק כ' הל' ח':

הלכה ה

ואסור לו לתלמיד כו'. עיין בירו' פ"א דב"ק ע"ש:

ואם נתן לו וכו'. עיין ברכות דף ג' וע' נזיר דף כ' ע"ב ע"ש:

הלכה ו

ולא יסב אלא יושב וכו'. פסחים דף ק"ח ע"א:

ולא ישב וכו'. עיין בירו' דכתובות פ"א ה"א ע"ש: ולא יעמוד מלפניו וכו' ע"ז דף י"ט ע"א:

הלכה ט

וכל זמן שמזכיר וכו'. עיין סנהדרין דף ק"א ע"א:

וכשימות רבו וכו'. עיין מועד קטן דף כ"ד ע"א גבי שמואל:

הלכה י

וכל תלמיד חכם וכו'. עיין פסחים דף קי"ג ע"ב ע"ש בתוס' בע"א:

הלכה יב

ולאוהבם שהם הבנים וכו'. עיין בירוש' דברכות פרק ב' הלכה ח' ע"ש:

פרק ו

הלכה ג

אלא ילך כו'. עיין בירוש' פ"ג דבכורים. ועיין שם בדרבי חנינא הוי מחי מאן דלא קם מקמיה, ועיין בשאלתות דר"א על הך דקידושין דף ל"ג ע"ש:

הלכה ה

שלשה שהיו כו'. עיין תוס' מנחות צ"ט ע"ב ע"ש הלכה ז': ואין שבח כו' ברכות דף מ"ג ע"ב ותוספתא פ"ז:

הלכה י

וכן אם היתה כו'. עיין ב"מ דף ס"ה ע"א ודף ק"ח ע"ב ועיין תוספתא פרק ג' דמגילה: [ממהדורא תניינא: **וכן אם היתה סחורה כו'**. **הנה** על מי מוטל זה (עם) [אם] על הלוקחי' או על המוכרי' ומלשון רבינו משמע דמוטל זה על המוכרי' ונ"מ אם גם בלוקחים בני נח צריך לעשות כן דעליהם לא שייכת התקנה ועי' דבהך דב"מ דק"ח ע"ב גבי בעל מיצרא בזבין לנכרי דלא שייך זה. ובדברי רבינו בהל' נחלות פ"ו הל' י', דאין הגוי מחויב לעמוד כו', חזינן דליכא דין תקנה על גוי, ועי' באהלות פי"ז משנה ג' גבי בית הפרס ובתוספתא שביעית פ"ג דלא התקינו אלא על מקום שהם יכולים ושם משמע דגם בכותים לא גזרו, ועי' בירושלמי פ"ב דערלה גבי חמצם של כותים ובתוספתא שם, אך נ"מ אם הקנס הוא על הפועל או על הדבר דגבי חמץ אין האסור על החמיץ רק על ידי שהחמוץ הוא משהה אצלו חמץ מה שאין כן בבית הפרס ועי' בדברי רבינו בפ"ג מהל' שמיטה דלא קנסו על ספיחין של עכו"ם בשביעית ובירושלמי פ"ב דדמאי מבואר דכותים יש בהם ספיחי שביעית ועי' בתוספות גיטין די"ג ע"ב גבי מעמד שלשתם אם שייך זה הדין בבני נח ובדברי רבינו בהל' טוען פי"ד הל' ה' וב"ק דצ"ו ע"א גבי שבח גזלה ובירושלמי פ"ו דדמאי גבי חוכר מן הגוי אם שייך שם קנס ותקנה ולכך כתב רש"י בפסחים דמ"ב דבציקות של עכו"ם אדם ממלא כריסו ולא חיישינן משום הני חששות דשם ועי' רש"י חולין ד"ד דגם קמח כן וקדושין דע"ו ואף דבמכשירין פ"ו מבואר דקמח מן השווקים הוה מוכשרים ומבואר בתוספתא דע"ז פ"ו דרק תבואות יכולים ליקח מן הגוי ואינן בחזקת מוכשרי' וגבי בציקות י"ל דכיון דנשתנו ביד הנכרים לא גזרו עליהם וכעין דמבואר בספי"ג דאהלות דלבנה הבאה מבית הפרס טהורה עי"ש בר"ש בשם התוספתא פ"ב דאהלות גבי לבנים בבית הפרס דטהורים מפני שנשתנו וכן פסק רבינו בהל' טומאת מת פ"י הל' ז' שלא גזרו אלא על גוש כבריתו. ובאמת הא דמבואר בחולי'

ד"ד דמצה של כותים אסורה דאין בקיאי' בשימור ר"ל הני תקנות דפסחי' דמ"ב רק על עכו"ם לא גזרו וכמה שכתבתי ועל כותים גזרו משום דהוו כישראל אך מהך דאהלות הנ"ל מבואר דגם על של כותים לא גזרו והך אין בקיאי' ר"ל כהך דריש גיטין אין בקיאי' לשמה ר"ל דלא ס"ל, וכמו בהך דקדושי' דע"ו ורש"י יבמות ל"ז דלא ס"ל קדושי כסף ושטר. ובמקום אחר אבאר זה, עכ"פ היכי דנ"מ לנכרי אין להם כח לחכמים לעשות תקנה אף דאח"כ נ"מ גם לדידן ועי' סנהדרי' דנ"ח ע"ב גבי עבד ובערכין דכ"ב ע"א נכרי מי צייית ור"ל ג"כ דלא שייך בו תקנה וה"נ כאן בדברי רבינו אם המוכרי' הם ישראלים והלוקחי' הם בני נח אם שייך בזה התקנה דנקיט להו שוקא אם אזלינן בתר מוכר או בתר לוקח ועי' בירושלמי ספ"ט דערובין גבי גר שנתגייר והיה לו יין ואמר שלא נסכו פלוגתא דר"ע ורבנן בזמן שנעשה על גב עצמו דלא מותר, וזה ג"כ דלא אסרו את היין כ"ז שהוא ביד הנכרי רק כשבא ליד ישראל, לכן לא גזרו על הגר רק דמבואר בכתובות דכ"ח ע"ב דעכו"ם ונתגייר אינו נאמן זה רק לאחרים אמרינן כל מלתא דלא רמיא עליה כו' אבל לעצמו נאמן ועיי' כריתות די"ב ע"ב ובדברי רבינו בהלכות מטמא משכב ומושב פ"י הל' ז' שהביא הך דינא גבי עם הארץ שקבל עליו חברות ושם ג"כ כן דלא גזרו על של ע"ה רק שבא ליד חבר וזה ר"ל בהך דחגיגה דכ"ב ע"ב לעצמו טהרנו ור"ל דלגבי דידיה כליו הם טהורים וכבר כתבתי בזה במקו' אחר דיין של גוי ואוכלי' משקי' בכלי' של ע"ה אף דלא נגע בהם מ"מ אסורי' דזה רק תקנה ולכך מבואר בטהרות פ"ח דהיכי דמסר שמירת הטהרות לע"ה אז אף היכי דודאי לא נגע כגון כפות או גידם טמאים רק אם נכנס שלא ברשות אז רק מחמת חשש מגע ועי' חגיגה דכ"ו ע"א ובדברי רבינו פי"ב הל' י"ב דהיכי דעשה תשובה נאמן לומר שלא נגע בשל אחרים ועי' רש"י חולי' ד"ט משמע שם דהך דכל מלתא דלא רמיא זה רק לאחרים ולא לעצמו, עכ"פ י"ל דגבי נכרים לא שייכת זו התקנה וזה רצ"ל התוס' ע"ז דס"ו ע"ב ד"ה ורבא גבי מרדה שהנכרי לא ישמע לו ור"ל כמו בתוספתא דשביעית הנ"ל ואם כן לפ"ז גבי בציקות של נכרים, רק אם לא קנאם מן הנכרי ועי' ב"מ דק"ז ע"ב בהך דרבה בר רב הונא עי"ש, ועי' גיטי' דמ"ד ע"א דהוי שם בעיא אם כותים הוו בכלל נכרים לתקנה גבי מוכר עבדו ורבינו בהל' עבדים שם פ"ח פסק דכותי כבן נח ובאמת מוכח שם מדברי רבינו דרק לענין כדי דמיו ולא כמו גבי מוכר לנכרי דקונסי' אותו אפילו יותר מדמיו כמבואר שם בגמרא, והטעם דעיקר הקנס הוא משום דכיון דעכו"ם לא קנה את העבד קנין גמור וגופו נשאר ביד ישראל לכך שייך לקונסו, אבל ישראל מומר וכותי מן הדין קונה את העבד קנין גמור, ובמאי יצא לחירות, וצ"ל דס"ל לרבינו דעכשו לאחר המנין שנמנו הכותים שהם כעכו"ם גמורים

עי"ש בפ"ו הל' ו' ס"ל דגם להקל כן וכן משמע בפי' המשניות לרבינו במסכתא נדה דנ"ו ע"ב דעכשו אין כותי' מטמאי' באהל כמו נכרים ועי' בפי' המשניות פ"א דשקלים מוכח ג"כ כן, דאם לא כן הא מישראל מומר אין מקבלי' קרבן כמבואר חולי' די"ג עי"ש, וצ"ל דנ"מ בין צבור שנהפכו נתבטלה מהם היהדות גם לקולא, ועי' יבמות די"ז ע"א לא זזו משם עד שעשאום עכו"ם גמורים ותוספו' יבמות דקי"ט ע"א, אך בירושלמי ע"ז פ"ה מבואר שם דלחומר' עדיין הם ישראלים לגבי חלה. ע"כ ממהדורא תניינא]

הלכה יב

וכן החכם עצמו וכו'. עיין בכסף משנה. עיין ב"ק דף פ"א ע"ב וב"מ דף מ"ז ע"ש:

הלכה יד

בין איש ובין אשה וכו'. עיין נדרים דף ז' ע"ב ודף נ' ע"ב ור"ה דף ל"א ע"ב:

מי שלא קבל עליו כו'. עיין שבועות דף מ"א ע"א אך שם השמתא בגדר כפרה ועיין במה דפליגי רבינו והראב"ד בהל' גירושין פי"א הלכה כ"ד ע"ש ועיין מו"ק דף ד' ע"א וע' חולין דף קט"ז ע"א ע"ש, וע' תוס' מו"ק דף י"ז ע"א:

בראב"ד כגון המכה בנו כו'. עיין בקידושין דף ל' ע"א ברש"י ועיין בכתובות דף נ' ועיין מכות דף ח' ע"ב מה דמקשה שם ואמאי לא תירץ שם דמיירי במכה בנו הגדול ועיין תוס' זבחים דף פ"ח ע"ב דהגרם עבירה לא שייך ערבות ועיין תוס' ע"ז דף ט"ו ע"ב דישראל מוזהר שלא להכשיל ישראל אחר בלפני עור ע"ש אך זה רק אם הכשילו אבל אם לא הכשילו אז לא עבר למפרע וא"כ הך דמכות כיון שהרגו שוב לא עבר למפרע אך זה תליא אם הטעם משום דהוי ברשות או משום דטעה בדבר מצוה ועיין בהשגות הלכות רוצח ועיין ב"ק דף ל"א ע"ב ושם דף פ"ד ע"א:

פרק ז

הלכה א

אבל כשחטא כו'. עי' נזיר ד' נ"ט ע"א וע' עירובין ד' נ"ד ע"א ועי' בירוש' דיבמות פרק י' גבי אבוה דשמואל וא"כ לפי"ז אם דן אותו בפרהסיא הוה כמו קלה כמבואר במכות ד' כ"ג דהוי בזיון ולכך פטרי אותו בהך דנזיר הנ"ל, ועי' שבועות דף כ"ח ע"א:

הלכה ו

מי שישב בנדוי כו'. מה דלא כתב רבינו הך דין דנידוי שלנו רק ז' דשם ר"ל רק דיכול להתירו בתוך זה הזמן וא"כ לפי שיטת רבינו דפסק דיכול להתיר מיד מהך דנדרים דף ז' ע"ב אין צריך להביא זה ועי' תוס' מנחות ד' ל"ד ע"ב ועי' בפסקי תוס' מו"ק דיכולים

להתיר בתוך הזמן לכשיבוא הזמן יהיה מותר ועי' נדרים ד' צ' ע"ב בר"ן ובכורות ד' מ"ט ע"ב ותוס' מו"ק די"ד ע"א:

הלכה ז

בכמה מתירין. עיין בהשגות ובאמת נ"מ דהני שנדוהו די בג' אבל אחרים אף אם שנים מג' שנדוהו התירו לו החלק השלישי צריך ג"כ שלשה:

הלכה יא

ת"ח כו'. עיין בהשגות ועי' בירוש' פ"ט דנזיר הל' א' דב"נ אין לו היתר שאלה והוא הדין לנידוי וא"ש:

הלכה יב

עיין בשאלתות פ' כ"ט דגריס כגירסת רבינו: